

Innspill til statsbudsjettet 2021

NCD-alliansen samarbeider i kampen mot ikke-smittsomme sykdommer (Non-Communicable Diseases - NCD). Alliansen består av Diabetesforbundet, Kreftforeningen, Rådet for psykisk helse, LHL og Nasjonalforeningen for folkehelsen.

Ikke-smittsomme sykdommer sto for 87 prosent av den totale sykdomsbyrden i 2016ⁱ. Sykdommer slik som kreft, diabetes, hjerte- og karsykdom, demens og psykiske plager og lidelser er hver for seg ulike, men de har til felles at de påvirkes av miljø, levekår og levevaner, der usunt kosthold, røyking, alkohol og inaktivitet utgjør viktige risikofaktorer.

Covid-19 har minnet oss på at befolkningens helse er samfunnets største ressurs og vist oss at det er viktigere enn noen gang å forebygge de ikke-smittsomme sykdommene. For å lykkes med folkehelsepolitikken er det nødvendig med en systematisk og langsiktig innsats på tvers av sektorer og forvaltningsområder. Avgifter som gjør usunne varer dyrere og sunne billigere er nødvendig, og det må gjenspeiles i den økonomiske politikken.

NCD-alliansen ber Finanskomiteen:

- **Bidra til at Stortinget vedtar en økning i tobakksavgiftene på minst 10 prosent**
Kap. 5531, post 70 Avgift på tobakksvarer
Tobakksrøyking er den enkeltfaktoren som har bidratt til mest helseskader i den norske befolkningen de siste tiårene. Virkemidler knyttet til pris og tilgjengelighet er de best dokumenterte tiltakene for å redusere tobakksbruk, særlig blant ungdom. I statsbudsjettet er økningen på tobakksvarer kun prisjustert. For å oppnå en regjeringens mål om en tobakksfri ungdomsgenerasjon er det nødvendig med en ytterligere økning i tobakksavgiftene utover prisstigning.
- **Foreslå en økning av alkoholavgiftene som er høyere enn forventet prisstigning**
Kap. 5526, post 70 Avgift på alkohol
I statsbudsjettet er økningen i alkoholavgiften prisjustert. NCD-alliansen er positive til at regjeringen ikke har foreslått å fryse eller senke avgiften, til tross for mye oppmerksomhet rundt dette i forkant. Samtidig er alkoholbruk en av de viktigste risikofaktorene for tap av friske leveår i befolkningen. Det er godt dokumentert at høye priser på alkohol og begrensninger i tilgjengelighet er de mest effektive tiltakene for å begrense omfanget av alkoholrelaterte skader. Derfor mener NCD-alliansen at alkoholavgiftene bør økes utover forventet prisstigning.
- **Utforme en treffsikker avgift med et klart helseformål på alkoholfrie drikkevarer og sjokolade- og sukkervarer**
Kap. 5555, post 70 Avgift på sjokolade- og sukkervarer og Kap. 5556, post 70 Avgift på alkoholfrie drikkevarer
Norge følger en global, negativ trend og ligger på fedmetoppen i Europa. Det er behov for gjøre det enklere å ta sunne helsevalg. I den nylig publiserte rapporten *Sunnere matomgivelser i Norge* anbefaler ekspertpanelet norske myndigheter å innføre en differensiert sukkeravgift som er helsemessig begrunnetⁱⁱ. I NOU om særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer mente utvalgets flertall av dagens avgift

på sjokolade og sukkervarer bør oppheves og erstattes med en helsebegrunnet avgiftⁱⁱⁱ. NCD-alliansen ber finanskomiteen prioritere de tiltakene vi vet fungerer for bedre folkehelse.

Ingrid Stenstadvold Ross

Generalsekretær

Mina Gerhardsen

Generalsekretær

Bjørnar Allgot

Generalsekretær

diabetesforbundet

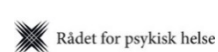
Frode Jahren

Generalsekretær

Tove Gundersen

Generalsekretær

ⁱ Folkehelseinstituttet (2018): Sykdomsbyrden i Norge i 2016. Hentet fra:

<https://www.fhi.no/publ/2018/sykdomsbyrden-i-norge-i-2016/>

ⁱⁱ Torheim LE, Løvhaug AL, Huseby CS, Terragni L, Henjum S, Roos G. Sunnere matomgivelser i Norge. Vurdering av gjeldende politikk og anbefalinger for videre innsats. Food-EPI 2020. Oslo: OsloMet – storbyuniversitetet. 2020.

ⁱⁱⁱ NOU 2019:9. Særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer.